

DUNAPARTRA AZ ÚJ VÁROSHÁZÁT

írta: bárcziházi BÁRCZY ISTVAN

Osztályozás

425.14

"1940"

Személy:

Helyszám:

Forrás:

Nemzeti Ujság
Budapest 1930. X. 6

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A Nemzeti Ujság igen tisztelt főszerkesztője, akihez hosszú évek meleg barátsága fűz, azon gyengéd szemrehányással illetett, hogy a lapja szeptember 22-iki számában megszólaltatott előkelő hely ellenvéleményével szemben miért nem a Nemzeti Ujságban szálltam sikra az Új Városháza dunaparti megoldása mellett. Engedje meg tehát igen tisztelt Barátom, hogy élve réám nézve igen megtisztelő vendégszeretettel, becses lapja mai vasárnapi számában a nagyközönséghez fordulva újlag szót emeljek e terv mellett, annál inkább, mert önérzetes városatyáink vezére és alvezérei nyomatékosan és souverainul megnyugtattak, hogy tavasszal már meg is kezdik fővárosunk legszaggatottabb vonalú és legszabálytalanabb körútján, a Károly-köruton, a régi városháza jelenlegi telkén, az Üzemi házzal és 14 emeletes tisztviselő házzal a végleges városháza építését. Tekintettel arra, hogy Budapest nemcsak municipium, hanem Szent István birodalmának fő- és székvárosa, az Államfő rezidenciája, az országyűlés, a magyar királyi kormány, a legfőbb állami és katonai hatóságok és a külképviseletek székhelye, 13 és fél milliós középállam gazdasági, pénzügyi, tudományos és művészeti életének központja, a főváros a saját érdekében ne elégedjék meg azzal, hogy csak a régi és új városháza épületében intézi el souverainul a legujabb és most már századokra szóló monumentális új városháza elhelyezésének kérdését, de azt a városatyákon kívül tárgyalja meg felügyeleti hatóságával a belügyminiszterrel, terjessze a m. kir. kormány elé és ennek a nagy jelentőségű alkotásnak ügyét, amely elvégre nagyobb ügy, mint egy szobor elhelyezésének kérdése — hódolatteljes felterjesztéssel terjessze Magyarországi or-

szágyarapító Főméltóságú Kormányzója elé. Ezzel saját magát tünteti ki és nyugtatja meg.

Két cél lebeg előttem. Először is megakadályozni azt, hogy a szép, 17-ik század elejéről származó műemlékszerű Károly Kaszánya épületének, a barokk stílusban épült „Invalidenhaus in der Grenadirgasse“ folytatásaképpen óriási és összezsufolt épületkolosszus építtessék fel egészen a Károly-körutig. Ez megfosztaná a belvárost szinte örökre attól a most kínálkozó lehetőségtől, hogy ott egy nagy tér létesüljön. A főváros egészségügyi hivatala állapította meg, hogy a sok emeletes belvárosi házak tuzsufoltsága és szűk utcák folytán a Szervita-téren van a főváros legrosszabb és legegésztelenebb levegője. Élet-szükséglet, hogy a belvárosban egy igazi tér létesüljön. Javasolom tehát, hogy a régi Károly-kaszárnya épület Városház-utcai frontja és a középen kinyuló kapolna, mint szép műemlék meghagyassék, különben pedig az összes épületek egészen a Károly-körutig lebontassanak. A közelmúltban fájdalommal voltunk tanui annak, hogy a Kossuth Lajos-utcai szép fákat kiásták, a gyalogjárdákat pedig mindkét oldalal a felére redukálták. Az Erzsébet-tér is mindig kisebb lesz, mert mind a négy oldalán állandóan redukálják volumenjét, hogy a közlekedést jobban biztosítsák. Hallottam már olyan hangokat, hogy a Vörösmarty-tér fáit is

ki akarják idővel vágni, hogy az autóforgalomnak nagyobb parkirozó lehetőséget biztosítsanak. A Károly-köruttra néző régi városháza épületrészeinek lebontása tehát nemcsak esztétikai és egészségügyi célokat szolgálna, hanem egy világváros belsejében megfelelő gépköcsi parkirozó lehetőségről is gondoskodnék.

Mindenütt a városháza, legyen az világvárosé, városé, vagy mezővárosé, szabadon kell, hogy álljon egy nagy térségben, vagy a folyó mellett. A Károly-köruti megoldást tehát elhibáztottnak tartom és ellenzem, összezsufolt, lélektelen és erőltetett. Nincs rálátása, környezete nem előnyös, nem szép. Így sohasem lesz a Károly-körut vonalán „Fórum“, aminek azt a Közmunkatanácsnak még ma is a Képzőművészeti Tanács képviselőjében helyetfoglaló Corvin Koszorus illusztris tagja elnevezte. Ha már a harmad részére redukálták az eredetileg 100 méter szélességre tervezett Madách-teret és azt Klinker-téglával fedett két nagy tornyú bérházkolosszussal építették körül, úgy ez csak úgy tehető jóvá, ha vele szemben

a Károly-laktanya épületrészeinek lebontásával egy nagy teret létesítenek. Széppésszerűen többet érne, minden ráépítménynél. Különösen indokolatlan a mai világvárost idejében egy reprezentatív városházához üzemi házak hozzáépítését tervezni és erőltetni. Legtöbb minisztériumunk hivatalai több épületben és a

város különböző helyén vannak elhelyezve. A minisztériumokhoz tartozó üzemek sokszor a Dunától elválasztott külön városrészekben. A kultuszminisztériumnak 1867 óta nincs rezidenciája és a kultúra legfőbb temploma háztulajdonostól bérel már több mint félévszázad óta igen szerény, nem dekoratív és összezsufolt hajlékot.

D: ha már a főváros az üzemi házakat és összes hivatalait a városháza közvetlen közelében óhajtja, a hivatalos szolgálat és a nagyközönség kényelme szempontjából felépíteni, úgy ez is kitünően biztosítva volna, ha az új városháza a Ferenc József-híd és a Horthy Miklós-híd között a pesti Dunaparton épülne fel. Budapestet a Duna királynőjének nevezik világszerte. Európa legnagyobb folyamának, a Dunának két oldalán épült fel. A budai hegyvidék és dunai központi fekvése ad neki kivételes pozíciót Európa államainak összes fővárosai között. Egész Európában Budapestnek vannak a legszebb és legimpozánsabb hidai. Ezek Budapest legszebb monumentumai, nem a rosszul szabályozott városrészek, legrosszabb korban épült esztétikailag nem éppen kitünő házaival. A Dunavonal a város centrális vonala. Az általam javasolt hely a legszebb, a legméltóbb hely volna arra, hogy a Királyi Palota, a Parlament után rangban az ország harmadik legelőkelőbb reprezentatív épülete legyen. Ez tehát a másik cél, amely szemem előtt lebeg. A főváros saját magá-

nak tennie a legnagyobb és leghasznosabb szolgálatot, ha a Belváros és Ferencváros peremén, alig párszáz lépésre a mostani új Városházától a belső és külső nagy körutak között építené fel a századokra szóló és most már végleges városházát mindkét oldalán parktól övezve.

Egy eddig elhanyagolt és nagy városrésznek, a Ferencváros fejlesztésének adna ezzel hatalmas lendületet, nemcsak az államkassza, hanem főváros pénzügyének javára. Ez végleges, impozáns és egészséges megoldás volna, ezért ocsóbb volna a Károly-körúti megoldásnál, amely, ha kevesebbe is kerülne, de sohasem volna megnyugtató és szép megoldás. Milliókba kerülne öt éven át az építkezés alatt a több ezer tisztviselő és hivatali berendezés kilakoltatása, elhelyezése, a mai lakáshiány idején ideiglenes lakásokban, majd visszaköltöztetése. Mennyivel simábban menne a dunaparti megoldás esetén az építkezés. Évek alatt nyugodt légkörben a művészeti kiképzés, a tervek tökéletesítése és ha már minden kész és az épület egészséges és száraz, a kiképzés nem elsietett, az új városházába átvonulni az 5000 tisztviselőnek: a Dunapartira, napfényre és jó levegőre, a főváros legelőkelőbb helyére, kilátással a történelmi Várhegyre és Gellérthegyre. Budapest fürdővárosra, Hauszmann tanár mesterművére, a Műegyetemre, az országnak világhírnevet és dicsőséget hozó Stadionra és állandó kiállítási területére. De nem a főváros egyik kevésbé előkelő és nem reprezentatív városnegyedére. A Fővárosi Közmunkák Tanácsának legutolsó ülésén a véletlen úgy hozta, hogy Petrovác Gyula építésztanár, fővárosi bizottsági tag, közmunkatanácsai tagtársam mellé ültem le. A kormány által kinevezett legrégebb tag ült le a főváros törvényhatósági bizottsága által delegált legrégebb tag mellé. Petrovác tagtársam meglegedett mosollyal szólt hozzám: „Na, ma reggel a városházán végleg lelőttük a dunaparti városháza tervét”. Zsebemből kivettem és elolvastam a postán aznap érkezett levelet. Egy ferencvárosi polgár intézte hozzám, akit nines szerencsém személyesen ismerni, fogalmam sincs, mi a foglalkozása. G. V. ur szószerint a következőket írta: „Minden ferencvárosi polgár őszinte örömmel vette tudomásul, hogy az új, központi városházát a Ferencváros Dunapartján építsék föl. Szegény Ferenc-

város! Évtizedeken át elhanyagolt hamupipókéje Budapest várospolitikájának. Elzárva a Dunaparttól az otromba Elvátórral, a közraktárakkal és a teherpályaudvarral, megakadt minden fejlődése. Mig Lipótvárosra a székesfőváros minden kegyét rápazarolta, addig a Ferencváros csak tespedett és sinylődött. Most legutóbb állott be némi javulás a Horthy Miklós-híd megépítése folytán. Arra kérem, ne ejtse el az új városháza tervét és fogadja a gondolkodó ferencvárosi polgárok nevében hálás és legmélyebb köszönetünket!”

Petrovác Gyula érdemes régi tagja a

Fővárosi Közmunkák Tanácsának. A főváros és a katolikus egyház megbízása folytán az utóbbi évtizedek folyamán igen sok szép templomot épített. Bár nagyon „lövöldöző” kedvében volt, azt hiszem, mégis a ferencvárosi polgár fog a célba találni. Én ugyanis, mint lipótvárosi — most már szent-istvánvárosi — háztulajdonos, a Ferencváros pártján állok. Szívből kívánom, hogy a Ferencváros álma teljesüljön. A dunaparti megoldás érdekében kérem tehát a nagyközönség támogatását.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsának a törvényhozás és a kormány a főváros legfontosabb építészeti és városzabályozási ügyeiben 1871-ben „a Magister elegantiarum” szerepét szánta. Ezt a szerepet ma fokozottabb mértékben kell betöltenie. Az építkezési ügyek legmagasabb fóruma. Nem lehet valaki kivitelező építész és ugyanakkor saját ügyének felülbírálója és bírója. Felvetődik tehát az inkompatibilitás kérdése. Mert különben nemcsak a nagyközönségnél, hanem a feltörő fiatalabb tehetséges építészművésznemzedék körében rendítené meg a törvényhozás által statuált ezen 75 éves intézmény iránti bizalmat. Rómában és Berlinben tanulta meg ez a fiatalabb építészművész-nemzedék csodálni Mussolini és Hitler hatalmas alkotásait. A Közmunkák Tanácsának tehát esztétikai, városfejlesztési és városrendezési szempontok szemellett tartásával a leghatározottanabbul kell e nagyvonalu kérdést elbírálnia. Teljes a bizalmam, hogy így is fog dönteni. Szeňdy Károly polgármester, aki gyönyörű parkok és nagyvonalu alkotások létesítésével oly hervadhatatlan érdemeket szerzett, ne esámljon e kérdésből presztiziskérdést. Hiszen a pályá-

zatok kiírása nem volt eredménytelen. Bebizonyosodott, hogy a közben támasztott nagyobb igényeknek nem felel meg.

És ha majd a Rómában uralkodó Szent Atya kegyelméből évek multán újból az a nagy kitüntetés érne Magyarországot, hogy a Szent István évihez hasonlóan ismét Budapesten lesz megtartva az Eucharisztikus kongresszus és ismét az egész világ megcsodálja a legmagasztosabb Oltáriszentség tiszteletére Krisztus király diadalutját a Dunán, a kivilági-

OSZTÁLY **SORSJEGYET**
vegyen vagy rendeljen az ismert szerencsés

Suchtár Bankháznál

Bpest, Üllői-ut 6. (a Kálvin-térnél).
NAGY szám-választék!
NAGY nyerési esély!
Azonnali nyereménykifizetés!
Előzékeny lebonyolítás.

Rendelés lev.-lapon, v. telefonon: **132-293**

tott főváros két partján elhelyezett százczek sorfala között — akkor talán meg lesz nyugtatva a szeptember hó 22-én szó-lásra jelentkezett és a Duna elhajlását nehezmenyező „előkelő helyü szakember” a tekintetben is, hogy a Parlament mellett szintén fényárban uszó dunaparti új városházát nemcsak a budai Dunapart-ról, a Várból, a Gellérthegyről, a hidak-ról és a pesti partokról lehet megcsodálni, hanem azon kivilágított hajók se-regéről is, amelyek majd Isten dicsősé-gére és Magyarorszáig büszkeségére előtte el fognak vonulni.